Rok I (XI) Kraków, grudzień 1948 Nr 6

BIULETYN INFORMACYJNY
DELEGATA MINISTRA OŚWIATY DO SPRAW OCHRONY PRZYRODY

OCHRONA ROŚLIN

Zarządzenie w sprawie ćwiczeń jednostek «Służby Polsce» na terenach leśnych

Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 17 lipca 1948 r. Nr BSP/W-300/48 podało do wiadomości Kuratoriów Okręgów Szkolnych zarządzenie Komendy Głównej Powszechnej Organizacji „Służba Polsce“ wydane w porozumieniu z Ministerstwem Leśnictwa, zabraniające jednostkom Służby Polsce przeprowadzania ćwiczeń na terenach kultur i rezerwatów leśnych. — W razie konieczności przeprowadzania ćwiczeń na terenach leśnych należy uprzednio porozumieć się każdorazowo z odnośnymi nadleśniczymi państwowymi.

Zarządzenie Starosty Powiatowego w Nowym Sączu w sprawie ochrony dziewięćsiła bezłodygowego

W związku z masowym niszczeniem w powiecie nowosądeckim, zwłaszcza w okolicach Grybowa chronionego rozporządzeniem o ochronie gatunkowej roślin — dziewięćsiła bezłodygowego *(Carlina acaulis)* Starosta Powiatowy Nowosądecki przesłał do zarządów wszystkich gmin w tym powiecie zarządzenie (z dnia 17 września rb. L.: Rol-R. 3/K/35/48), w którym polecił, aby wójtowie (burmistrzowie) ogłosili miejscowej ludności we wszystkich gromadach o zakazie niszczenia tej rośliny. Posterunkom Milicji Obywatelskiej zaś wydał polecenie nakładania mandatów karnych na winnych niszczenia — w myśl art. 23 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274).

OCHRONA ZWIERZĄT

Komunikat w sprawie akcji obrączkowania ptaków

(Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty z dnia 30 września 1948 nr 10, poz. 189)

W związku z międzynarodową akcją obrączkowania ptaków, prowadzoną na terenie Polski przez Stację Ornitologiczną Państwowego Muzeum Zoologicznego w Warszawie, Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 1 września 1948 r.

Nr II-3399/48 zwróciło uwagę Ob. Ob. Dyrektorów i Kierowników szkół wszystkich typów i stopni na konieczność pouczania młodzieży, by wszelkie znajdywane obrączki polskie czy też zagraniczne były natychmiast odsyłane do Stacji Ornitologicznej Państwowego Muzeum Zoologicznego w Warszawie, ul. Wilcza 64, z podaniem miejsca i daty znalezienia ptaka, względnie oddawane były odnośnej Dyrekcji szkoły, która z kolei prześle je wraz z informacjami pod adresem Stacji.

Równocześnie Ministerstwo zaleciło nauczycielstwu zgłaszanie się do współpracy ze Stacją w akcji obrączkowania ptaków. Indywidualne zgłoszenia należy kierować pod adresem: Stacja Ornitologiczna Państwowego Muzeum Zoologicznego, Warszawa, ul. Wilcza 64. Zgłaszający się otrzymują bezpłatnie wszelkie druki, instrukcje oraz obrączki.

OCHRONA WÓD

Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 18 sierpnia 1948 r. w sprawie zakładania i utrzymywania przez zakłady przemysłowe urządzeń ściekowych i oczyszczających

(Departament Ogólny OGIIA0363/178)

Na skutek niestosowania się zakładów przemysłowych, korzystających z poboru lub odprowadzania wód, do wymagań wodnych, zarządzam, aby wszystkie zakłady przemysłowe stosowały się ściśle do poleceń zawartych w okólniku Ministra Przemysłu i Handlu Nr 4 z dnia 3 lutego 1947 r.

Jednocześnie wyjaśniam:

1. zamierzone budowle zakładów przemysłowych przez Centralne Zarządy Przemysłu, Dyrekcje Przemysłu Miejscowego i Przedsiębiorstwa Wydzielone winny również przewidywać urządzenia i zabezpieczenia odnośnie poboru i odprowadzania wód zgodnie z przepisami prawa wodnego w porozumieniu z władzą przemysłową i wodną;
2. istniejące zakłady w zakresie działania każdego Centralnego Zarządu Przemysłu, Dyrekcji Przemysłu Miejscowego i Przedsiębiorstwa Wydzielone korzystające z poboru i odprowadzania wód winny być niezwłocznie zgłoszone do władzy wodnej i władzy przemysłowej, terenowo właściwej, celem zwołania komisji i sprawdzenia istniejącego stanu rzeczy z obowiązującymi przepisami prawa przemysłowego.

Właściwe władze przemysłowe winny niezwłocznie przystąpić do zbadania wszystkich zakładów przemysłowych z sektora prywatnego i spółdzielczego mających urządzenia dla poboru i odprowadzania wód — w porozumieniu z właściwą terenowo władzą wodną.

Spod kompetencji władz przemysłowych wyłączone są przedsiębiorstwa monopoli państwowych oraz wyższej użyteczności publicznej samorządu terytorialnego.

Sprawozdania z wykonania okólnika Nr 4 i niniejszego zarządzenia — wojewódzkie władze przemysłowe nadeślą w terminie do dnia 31 grudnia 1948 roku do Ministerstwa Przemysłu i Handlu — Departament Ogólny.

Minister
w z. *E. Szyr*
Podsekretarz Stanu.

Okólnik Ministra Przemysłu i Handlu nr 4 z dnia 3 lutego 1947 r. w sprawie zakładania i utrzymywania przez zakłady przemysłowe urządzeń ściekowych i oczyszczających

Stwierdzono, że w wielu wypadkach ścieki, odprowadzające w zakładach przemysłowych (jak wytwórnie chemikalii, wytwórnie celulozy, cukrownie, rzeźnie, rakarnie, garbarnie, masarnie itp.) odpadki powstałe przy fabrykacji oraz nieczystości do okolicznych wód bieżących lub zamkniętych, nie posiadają odpowiednich urządzeń oczyszczających (filtry, osadniki, kanały).

Stan taki stwarza niebezpieczeństwo epidemii i rozszerzenia chorób, uniemożliwia korzystanie z wód okolicznym mieszkańcom, powoduje wyniszczenie gospodarki rybnej itp. szkody.

Przypominam, że zarówno przepisy prawa przemysłowego art. 6 i 15 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 7 VI 1927 r. (Dz. U. R. P. nr 53, poz. 468) wraz z późniejszymi zmianami jak i przepisy ustawy wodnej z dnia 19 IX 1922 r. art. 22 i 25 (Dz. U. R. P. nr 62 z roku 1928, poz. 574 i nr 110 z roku 1934, poz. 976), nakładają na prowadzących wymienione zakłady obowiązek założenia i utrzymywania w stanie zdatnym do użytku odpowiednich urządzeń ściekowych i oczyszczających (filtry, osadniki, kanały).

W wykonaniu powyższego zarządzam:

1. Właściwe władze przemysłowe w porozumieniu z władzą wodną sprawdzą na miejscu sposób odprowadzania przez zakłady przemysłowe odpadków powstałych przy fabrykacji i nieczystości oraz w wypadku stwierdzenia konieczności założenia nowych lub doprowadzenia do stanu używalności istniejących urządzeń ściekowych (filtry, osadniki, kanały) wydadzą również w porozumieniu z władzą wodną odpowiednie zarządzenia, zobowiązujące właścicieli względnie prowadzących zakłady przemysłowe do wykonania w zakreślonym terminie ustalonych prac inwestycji.

2. Odnośnie przedsiębiorstw podległych Centralnym Zarządom Przemysłu bezpośrednio lub przez Zjednoczenia Przemysłowe, władze przemysłowe winny zarządzenia określone w pkt. 1 wykonać w porozumieniu z właściwymi Centralnymi Zarządami Przemysłu, które zobowiązane są udzielić pełnego poparcia władzom przemysłowym i wodnym.

3. W stosunku do nowopowstałych zakładów przemysłowych winny być ściśle przestrzegane przepisy prawa przemysłowego (art. 14, 15 i 16) odnośnie

zakładania i wykonania wzmiankowanych urządzeń przy uwzględnieniu przepisów ustawy wodnej i prawa budowlanego, a w decyzjach zatwierdzających projekty urządzeń zakładów przemysłowych należy między innymi szczegółowo określić warunki, jakim winny odpowiadać urządzenia ściekowe i oczyszczające, służące do odprowadzania powstałych przy fabrykacji odpadków i nieczystości.

Minister:
w z. *E. Szyr*
Podsekretarz Stanu.

OCHRONA KRAJOBRAZU

Ogłoszenie Urzędu Wojewódzkiego Rzeszowskiego z 24 lipca 1948 r. o przystąpieniu do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego części regionu rzeszowskiego w powiatach brzozowskim i sanockim, związanego z budową zbiornika wodnego pod Dynowem na rzece Sanie

(Rzeszowski Dziennik Wojewódzki nr 6, poz. 72)

Urząd Wojewódzki Rzeszowski ogłoszeniem z dnia 24 lipca 1948 r. L. dz. T/3/6-5/3-48 podał do powszechnej wiadomości fakt przystąpienia do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego części regionu rzeszowskiego, związanej gospodarczo i administracyjnie z budową zbiornika wodnego na rzece Sanie pod Dynowem, a obejmującego obszar około 400 km² położony na terenie gminy miasta Dynowa, gmin wiejskich „Nożdrzec“ i „Dydnia“ w powiecie brzozowskim oraz gmin wiejskich „Mrzygłód“ i „Sanok II“ w powiecie sanockim.

Wymieniony plan zagospodarowania przestrzennego będzie ustalał przeznaczenie terenów m. in. na „rezerwaty przyrody lub kulturalno-zabytkowe, parki publiczne, ośrodki wypoczynkowe, turystyczne, wychowania fizycznego i sportowe“ itd.

Zarządzenie Starosty Powiatowego w Chrzanowie w sprawie zamknięcia kamieniołomu w Czerny

Starosta Powiatowy Chrzanowski pismem z dnia 31 sierpnia rb. L.: PH-4/86/48 zarządził na podstawie rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. nr 53, poz. 468, wraz z późniejszymi zmianami) zajęcie towarów i narzędzi oraz całkowite wstrzymanie ruchu w kamieniołomie Benedykta Łabuzka w Czerny. Jak bowiem wykazały przeprowadzone dochodzenia, wymieniony wyżej uruchomił i prowadził kamieniołom bez uprawnienia przemysłowego oraz uprzedniego zatwierdzenia go przez Starostwo.

REZERWATY

Na podstawie art. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 274) utworzone zostały następujące rezerwaty:

1. Rezerwat skalno-stepowy w Skorocicach

Teren o powierzchni 7,6950 ha w Skorocicach (gmina Zagość, powiat Pińczów, województwo kieleckie) stanowiący własność Ministerstwa Oświaty. Na obszarze tym, obejmującym charakterystyczne zjawiska krasu gipsowego z jaskiniami, podziemnymi strumieniami i pięknie uformowanymi przez erozję wodną skałami gipsowymi, występuje charakterystyczna flora stepowa.

Zarządzenie ochronne zakazuje na tym terenie jakiegokolwiek użytkowania gospodarczego i ubocznego, przegonu i wypasania bydła, przechodzenia, przejazdu, łupania skał, dopuszcza natomiast prawo wypasu przez dozorcę rezerwatu — części tegoż, oznaczonych na gruncie przez Delegata Ministra Oświaty do Spraw Ochrony Przyrody.

(Pismo Urzędu Wojewódzkiego Kieleckiego z 28 października 1948 r. L.: Klt. ZK-4-S/48, numer rejestru zabytków nieruchomych: 38).

2. Rezerwaty dla ochrony ptaków w Otmuchowie

a) Teren o powierzchni 8,5 ha, położony na północnym stoku jeziora „Otmuchów", między wioskami Maciejowicami, Sarnowicami a Ligotą Wielką, tuż przy drodze z Maciejowic do Ligoty Wielkiej. Administracyjnie obszar ten należy do gromady Maciejowic, gminy Maciejowic powiatu grodkowskiego (Grodków) i jest własnością Państwowego Funduszu Ziemi. — Jest to las mieszany, złożony z dębu, olszy, brzozy, jaworu, lipy, klonu i świerka, występujący miejscami jako starodrzew w wieku od 70 do 90 lat. W skład podszycia wchodzą: leszczyna, olsza, kruszyna, bez czarny i koralowy, czeremcha, świdwa, jarzębina, kalina, głogi, tarnina i kępy świerka. W runie znajdują się: pokrzywa, malina, zawilec gajowy, kokorycz, fiołek leśny, przytulia, czworolist, żarnowiec, szereg gatunków traw i in.

W lesie tym gnieżdżą się licznie ptaki, m. in. bażanty, dzikie gołębie, kosy, szpaki, słowiki, sikory, trznadle i in.

Opiekę nad rezerwatem postanowiono powierzyć Zarządowi gminy Maciejowic.

(Pismo Urzędu Wojewódzkiego Śląsko-Dąbrowskiego z 30 września 1948 r. L.: Kult/MOZ/IV/1271/R53/48).

b) Teren o powierzchni około 8 ha, położony koło wieży wodociągowej w mieście Otmuchowie, po lewej stronie drogi asfaltowej, wiodącej z Otmuchowa do Nieradowic, w odległości 1 km od stacji kolejowej w Otmuchowie. Obszar ten należy administracyjnie do miasta Otmuchowa powiatu grodkow-

skiego i jest własnością Zarządu Miejskiego w Otmuchowie. — Jest to zadrzewiony obszar, na którym rosną dęby, jesiony, olsze, brzozy, jawory, lipy, osiki, i świerki, w wieku od 40 do 120 lat. W podroście znajdują się: osika, olsza, jesion, dąb i czereśnia, a w podszyciu leszczyna, czeremcha, kruszyna, kalina, świdwa, trzmielina, agrest, ligustr, bez czarny, wierzba i jarzębina, w runie zaś różne gatunki traw, zawilec, pokrzywa, pierwiosnek, fiołek leśny i in.

Gnieżdżą się tu licznie ptaki pożyteczne dla rolnictwa.

Opiekę nad rezerwatem postanowiono powierzyć Zarządowi miasta Otmuchowa.

(Pismo Urzędu Wojewódzkiego Śląsko-Dąbrowskiego z 30 września 1948 r. L.: Kult/MOZ/IV/1272/R54/48).

Zarządzenia ochronne zakazują w obydwu powyższych rezerwatach wycinania drzew i krzewów, pasienia bydła, niszczenia roślinności zielnej oraz chwytania i zabijania zwierząt, zezwalają natomiast na usuwanie nieużytków przygodnych, jak wiatrołomy i wywroty, posusz oraz na przeprowadzanie zabiegów mających na celu ochronę lasu przed szkodnikami, każdorazowo jednak po porozumieniu się z Dyrekcją Lasów Państwowych Okręgu Bytomskiego.

Zmiany w zarządzeniach ochronnych na terenie rezerwatu «Siedmiu Wysp» w województwie olsztyńskim

W numerze 9 Olsztyńskiego Dziennika Wojewódzkiego z 24 kwietnia 1948 r. ukazało się pod poz. 138 zarządzenie Wojewody Olsztyńskiego z dnia 16 marca 1948 r. o ogłoszeniu „Jeziora Siedmiu Wysp“ (gmina Bobrowo, powiat Kętrzyn) za teren ochronny (Nr. AP/Og/13) na podstawie ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody.

Zarządzenie rozciąga się na następujący obszar: całe Jezioro Siedmiu Wysp wraz z przylegającym doń pasem wybrzeża o szerokości 300 m i położone na południe lasy, należące do nadleśnictwa „Gorzelice“, oraz 22 osiedla gromady Doliny, 3 osiedla gromady Jezioran i folwark Jeziorany.

Na chronionym obszarze zabroniono przebywania (i wstępu doń) bez zezwolenia władzy sprawującej nadzór nad rezerwatem, wszelkiego polowania, łowienia, płoszenia ptactwa i innej zwierzyny oraz uszkadzania gniazd ptasich, rybołówstwa i niepokojenia miejsc ochronnych tarła ryb, jeżdżenia łodziami i innymi środkami przewozowymi, niszczenia roślin i zbierania płodów leśnych.

Zarządzenie powyższe zostało zmienione zarządzeniem Wojewody z dnia 31 sierpnia rb. Nr. AP/Og: 1/12, ogłoszonym w numerze 18 Dziennika Wojewódzkiego z dnia 25 września rb. pod poz. 224.

Nowe zarządzenie uchyla zupełny zakaz rybołówstwa na Jeziorze Siedmiu Wysp, zezwala natomiast na jego wykonywanie w okresie od 1 września do początku tajania lodu na jeziorze.

Ponadto zabrania połowu ryb w ciągu całego roku w pasach wodnych 25-metrowej szerokości, otaczających większe skupienia wynurzonej roślinności wodnej, stanowiącej siedlisko ptactwa wodnego, oraz niepokojenia tego ptactwa nie tylko na jego siedliskach lecz i na tych pasach. Granice pasów zostaną oznaczone wspólnie przez powiatowe władze administracji ogólnej i Dyrekcji Lasów Państwowych Okręgu Olsztyńskiego, sprawującej nadzór i opiekę nad rezerwatem.

Wreszcie zezwala łodziom rybackim, które stanowią własność osób upoważnionych do odłowu, poruszać się po jeziorze, ale tylko w czasie kiedy rybołówstwo może być uprawiane.

Ochrona stanowiska azalii pontyjskiej

Na podstawie art. 1, 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta R. P. o opiece nad zabytkami z 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr 29, poz. 265), zmienionego ustawą z 25 stycznia 1933 (Dz. U. R. P. nr 10, poz. 62), uznane zostało za zabytek podlegający opiece prawa stanowisko różanecznika żółtego, zwanego azalią pontyjską *(Rhododendron flavum* G. Don. = *Azalea pontica* L.), znajdujące się we wsi Woli Żarczyckiej, przysiółku „Kołacznia" (gmina Ruda Łańcucka, powiat Łańcut). Stanowisko objęte zarządzeniem ochronnym położone jest na wydmie piaszczystej u wylotu lasu i zajmuje obszar 35 m długości i 5 m szerokości. Ochrona dotyczy również otoczenia zabytku w promieniu 10 m od jego granicy. — Właścicielami terenu chronionego są następujące osoby zamieszkałe w Woli Żarczyckiej: Małgorzata Hajder (nr domu 104), Wawrzyniec Olechowski (nr 669), Józef Maziarz (nr 183), Andrzej Małdoch (nr 727), Józef Wojdyła (nr 162) i Zofia Szarek.

(Pismo Urzędu Wojewódzkiego Rzeszowskiego z 25 października 1948 r. L.: K.S.III.B-5-25-48, numer rejestru województwa rzeszowskiego: 17).

ZABYTKI PRZYRODY

Pismo Ministerstwa Leśnictwa, Biura Ochrony Przyrody, z dnia 8 września 1948 r. Znak: OP-249/26 w sprawie przestrzegania przepisów dotyczących opieki nad zabytkami

wystosowane do wszystkich Dyrekcji Lasów Państwowych.

Pod zarządem administracji lasów państwowych znajduje się szereg obiektów posiadających wartość zabytkową, do których należą m. in. np. budowle zabytkowe i parki w ośrodkach rozparcelowanych b. majątków ziemskich, aleje, bądź inne skupienia drzew itp.

Liczne spośród tych przedmiotów, stanowiących własność państwa, zostały uznane przez władze konserwatorskie za zabytki w rozumieniu przepi-

sów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o opiece nad zabytkami (Dz. U. R. P. nr 29, poz. 265), zmienionego ustawą z dn. 25 I 1933 r. (Dz. U. R. P. nr 10/62/33), z dalszymi zmianami w Dz. U. R. P. nr nr 82/599/33 (art. 12), 110/976/34 (art. 64) i 14/99/46.

Stwierdzone zostało, że w niektórych Dyrekcjach L. P. zdarzają się przypadki, że pozostające pod zarządem administracji lasów państwowych wyżej wymienione obiekty zabytkowe nie są otaczane należytą opieką. W określonych przypadkach, dzięki niedostatecznej opiece, miały miejsce godne napiętnowania fakty dokonywania w nich zniszczeń, których rozmiar dorównuje niekiedy bezprzykładnej dewastacji, jaka miała miejsce w okresie chaosu wojennego, oraz świadczy o karygodnym zaniedbaniu przez odpowiedzialne za to jednostki — obowiązków wynikających z zarządzania majątkiem państwowym. Szkody powstałe dzięki temu są tym większe, że dotyczą przedmiotów stanowiących mienie kulturalne narodu i niejednokrotnie są nie do naprawienia.

Omawiane fakty zaniedbania przez organa administracji lasów państwowych obowiązku każdorazowego zawiadamiania właściwych władz konserwatorskich o wszelkich zaobserwowanych wypadkach niszczenia wspomnianych przedmiotów zabytkowych, pozostających pod zarządem a. l. p., jak również zdarzające się nieprzestrzeganie obowiązku każdorazowego uzyskania od tych władz zgody na wykonanie jakichkolwiek robót dotyczących tych zabytków — powodują powstawanie strat w wartości przedmiotów mienia kulturalnego, ponadto zaś fakty takie mogą stać się podstawą do niesłusznej i fałszywej oceny ustosunkowania się całej administracji lasów państwowych do tych zagadnień oraz powodem wytworzenia się sądu, krzywdzącego ogół pracowników administracji lasów państwowych.

Przypominając przeto poprzednie zarządzenia, przede wszystkim zaś okólniki Ministerstwa Leśnictwa: z dnia 10 października 1945 r. Znak: OP. 921 odnośnie zabezpieczenia obiektów zasługujących na ochronę i z dnia 20 maja 1946 r. Znak: III. OP. 921 odnośnie zabezpieczenia zabytkowych parków, alei itp. — polecam zwrócić uwagę podległemu personelowi na konieczność dokładnego zaznajomienia się z treścią rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 września 1932 r. o sposobie chronienia przedmiotów zabytkowych, będących własnością państwa (Dz. U. R. P. nr 89, poz. 750), w szczególności z przepisami art. 5 i art. 6 tego rozporządzenia.

W przypadkach, gdy w związku z wykorzystaniem pomieszczeń w budowlach zabytkowych dla celów administracji lasów państwowych (np. siedziby urzędów poszczególnych jednostek, mieszkania służbowe pracowników, pomieszczenia dla celów szkoleniowych itp.) zachodzi potrzeba wykonania w nich jakichkolwiek prac adaptacyjnych bądź remontów — obowiązuje uprzednie uzyskanie na to zgody właściwej władzy konserwatorskiej.

W celu zapobieżenia na przyszłość wypadkom nieprzestrzegania przez poszczególne organa a. l. p. obowiązujących przepisów z zakresu opieki nad zabytkami, wynikającymi z powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

23 września 1932 r. oraz wypadkom braku wiadomości o uznaniu niektórych obiektów za zabytki, co mogłoby spowodować nieumyślne poczynienie szkód — Dyrekcje Lasów Państwowych winny sprawdzić czy zainteresowane jednostki organizacyjne a. l. p. zostały poinformowane o ewent. poddaniu przedmiotów pozostających pod ich zarządem przepisom wspomnianego rozporządzenia o ochronie zabytków.

Aby zapewnić należytą ochronę obiektom zabytkowym będącym pod zarządem a. l. p. — Dyrekcje Lasów Państwowych winny utrzymywać stały kontakt z konserwatorami zabytków działającymi przy wojewódzkich władzach administracji ogólnej.

Odnośnie obiektów przyrodniczych, jak: parki wiejskie (np. w ośrodkach rozparcelowanych majątków), aleje, skupienia oraz pojedyncze sędziwe drzewa — obowiązuje ich ochrona nawet w przypadkach niewciągnięcia tych przedmiotów przez władzę konserwatorską do rejestru zabytków.

Minister
(—) *Podedworny*

Drzewa

W myśl zarządzeń wydanych na podstawie art. 1, 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta R. P. o opiece nad zabytkami z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr 29, poz. 265) w brzmieniu ustawy z dnia 25 stycznia 1933 r. (Dz. U. R. P. nr 10, poz. 62) uznane zostały za zabytki następujące drzewa.

W województwie poznańskim:

4 cisy i 1 lipa bliźniacza na dziedzińcu przed b. pałacem w Dziembowie (gmina Dziembowo, powiat Chodzież), własność Skarbu Państwa w zarządzie Związku Samopomocy Chłopskiej w Kaczorach. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego z 14 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/14/48, numer rejestru zabytków województwa poznańskiego: A 24);

dąb o obwodzie 465 cm i około 16 m wysokości w Bilczewie (gmina Psary, powiat Ostrów Wielkopolski), własność Tomasza Wawrzyniaka zamieszkałego w gromadzie Psarach (gmina Psary, poczta Sieroszewice). (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 28 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/41/48, numer rejestru: A 13);

1 kasztanowiec, 25 lip i 1 wiąz na Górze św. Doroty w Margoninie-Wsi (powiat Chodzież), własność Urzędu Parafialnego Rzymskokatolickiego w Margoninie. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 12 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/24/48, numer rejestru: A 27);

lipa około 150-letnia w sadzie, w gromadzie „Chrustowo" (gmina Ujście, powiat Chodzież), własność Skarbu Państwa w zarządzie Związku Samopomocy Chłopskiej w Chrustowie. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 12 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/23/48, numer rejestru: A 26);

25 lip w b. majątku Czerniejewie (gmina Czerniejewo, powiat Gniezno) [1];

lipy około 90-letnie koło kościoła parafialnego w Wałkowie (gmina Wałków, powiat Krotoszyn), własność Urzędu Parafialnego Rzymskokatolickiego w Wałkowie. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 27 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/38/48, numer rejestru: A 29);

11 topoli włoskich w ogrodzie posesji przy ul. Stablewskich nr 16 w Poznaniu, własność ks. dra Czesława Piotrowskiego. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 12 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/20/48, numer rejestru: A 28).

W województwie rzeszowskim:

2 dęby o obwodzie 770 i 720 cm w Jabłonce (gmina Dydnia, powiat Brzozów) na parceli gruntowej nr 14 wchodzącej w skład ciała hipotecznego l. w. g. 468 gminy kat. „Jabłonka"; własność Skarbu Państwa użytkowana przez Nadleśnictwo Państwowe w Dydni. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Rzeszowskiego z 17 września 1948 r. L.: K. S. III. B.5-37-48, numer rejestru zabytków województwa rzeszowskiego: 12);

4 dęby o obwodzie 285, 300, 300 i 348 cm i wysokości 16 do 18 m w gromadzie Malinówka [2]) (gmina Haczów, powiat Brzozów) na terenie lasku, który jest własnością Józefa i Tadeusza Staszczaków, zamieszkałych w Krakowie przy ul. Lubomirskich 43. Dęby rosną na parcelach gruntowych Nr 6/1 i 8/1 wchodzących w skład ciała hipotecznego: Lwh. 71 gm. kat. Malinówka. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 2 września 1948 r. L.: K.S.III.B-5-26-48, numer rejestru: 9);

lipa o 7 konarach i obwodzie 700 cm w parku Stanisława Wysockiego w Jasienicy (gmina Domaradz, powiat Brzozów) na parceli gruntowej nr 1 wchodzącej w skład ciała hipotecznego Lwh. 436. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 7 września 1948 r. L.: K. S. III. B. 5-23/48, numer rejestru: 10);

sosna o obwodzie 285 cm i wysokości około 15 m obok budynku szkolnego w Wierzawicach (gmina Giedlarowa, powiat Łańcut), własność Zarządu Gminnego w Giedlarowej. Sosna rośnie na parceli wchodzącej w skład ciała hipotecznego Lwh. 512 gm. kat. Wierzawic. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 23 października 1948 r. L.: K. S. III. B-5/27-48, numer rejestru: 14).

W województwie śląsko-dąbrowskim:

dąb o obwodzie 350 cm, około 300-letni, w Pawłowicach (gmina Pawłowice, powiat Pszczyna), własność Urzędu Wojewódzkiego Ziemskiego w Katowicach. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Śląsko-Dąbrowskiego z 22 października 1948 r. L.: Kult/MOZ/IV/1229/R45/48, numer rejestru zabytków województwa katowickiego: R 45);

---

[1]) Por. str. 13.

[2]) Por. Biul. Inf. r. I (XI), 1948, nr 3, str. 13.

dąb o obwodzie 460 cm, liczący około 350 lat, w gromadzie Wesołej (gmina Murcki, powiat Pszczyna) niedaleko szkoły przy szosie powiatowej, obok kamienia drogowego oznaczonego liczbą 4,5 km. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Śląsko-Dąbrowskiego z 22 września 1948 r. L.: Kult/MOZ/IV/1235/R51/48, numer rejestru: R 51);

lipa o obwodzie 350 cm i około 24 m wysokości w Mikołowie (gmina Mikołów, powiat Pszczyna) w parku miejskim na Wymyślance. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 22 września 1948 r. L.: Kult/MOZ/IV/1230/R46/48, numer rejestru: R 46);

lipa o obwodzie 430 cm i około 22 m wysokości, koło starego kościoła w Mikołowie (gmina Mikołów, powiat Pszczyna). (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 22 września 1948 r. L.: Kult/MOZ/IV/1236/R52/48, numer rejestru: R 52).

Niszczenie zabytkowych drzew

Urząd Wojewódzki Krakowski, Wydział Kultury i Sztuki, otrzymał od Starosty Powiatowego w Nowym Sączu pismo z dnia 7 października rb. L.: K. S. V-17/48 zawierające wiadomość, iż w Mochnaczce Wyżnej zniszczony został po wyjeździe Łemków zabytkowy jesion o obwodzie 472 cm, który rósł na greckokatolickim cmentarzu, na parceli Nr 4048.

Aleje

W myśl zarządzeń wydanych na podstawie rozporządzenia Prezydenta R. P. o opiece nad zabytkami uznane zostały za zabytki następujące aleje.

W województwie krakowskim:

Aleja długości około 600 m, złożona z 60 okazałych modrzewi, rosnąca na terenie gminy Alwerni (powiat Chrzanów) wzdłuż drogi wojewódzkiej, na odcinku Brodła—Poręba, oznaczonym: L. kat. 2213 gm. kat. Poręba Żegoty (dobro publiczne). (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego z 21 września 1948 r. L.: K. S. I-4-39/47).

W województwie poznańskim:

Aleja lipowa, zwana „Aleją Jabłonowskich", w Racocie (gmina Racot, powiat Kościan), pozostająca w zarządzie Państwowego Zakładu Hodowli Koni w Racocie. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 14 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/31/48, numer rejestru zabytków województwa poznańskiego: A 17).

Aleja składająca się z 615 lip, 10 dębów, 9 klonów, 9 grabów, 2 akacji, 8 kasztanowców, 1 gruszy, wiodąca z Margonina-Wsi na wschód do Lipin, na południe do Kowalewa, na zachód do Margonina-Miasta, na północ do Szamo-

cina, jako droga powiatu chodzieskiego. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 30 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/21/48, numer rejestru: A 30).

W województwie rzeszowskim:

Aleja modrzewiowa, złożona z 67 około 110-letnich i do 30 m wysokich drzew, rosnących przy gościńcu z Leżajska do Sokołowa oraz przy drodze wiodącej do leśnictwa w Brzózie Królewskiej, w miejscowości Brzózie Królewskiej (gmina Żołynia, powiat Łańcut). Aleja znajduje się na parcelach wchodzących w skład ciała hipotecznego, oznaczonego Lwh. 1044 tabuli obwodowej w Rzeszowie, jest własnością Skarbu Państwa i pozostaje w zarządzie Dyrekcji Lasów Państwowych w Tarnowie. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Rzeszowskiego z 23 października 1948 r. L.: K. S. III. B.-5-28/48, numer rejestru województwa rzeszowskiego: 15).

Aleja modrzewiowa, złożona z 30 drzew około 120-letnich i do 32 m wysokich, rosnących wzdłuż drogi, która wiedzie z pałacu myśliwskiego w Julinie do leśnictwa w Julinie, w Brzózie Królewskiej (gmina Żołynia, powiat Łańcut). Aleja znajduje się na parcelach wchodzących w skład ciała hipotecznego Lwh. tabuli obwodowej, jest własnością Skarbu Państwa i pozostaje w zarządzie Dyrekcji Lasów Państwowych w Tarnowie. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 24 października 1948 r., L.: K. S. III. B. 5-27-48, numer rejestru: 16).

Parki

W myśl zarządzeń wydanych na podstawie rozporządzenia Prezydenta R. P. o opiece nad zabytkami uznane zostały za zabytki następujące parki.

W województwie krakowskim:

Pałac i park w Igołomi (gmina Igołomia, powiat Kraków), oznaczone Lwh. z-1006, własność Skarbu Państwa użytkowana przez Oddział Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach[1]). (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego z 26 października 1948 r., L.: K. S. I-3-57/47).

Park podworski wraz z przylegającym doń jarem, o łącznej powierzchni 5 ha, w Kossowej (gmina Brzeźnica, powiat Wadowice), własność Skarbu Państwa w zarządzie Związku Samopomocy Chłopskiej w Brzeźnicy. Całość zabytku objętego zarządzeniem ochronnym oznaczona jest: Lwh. 1 tab. 126 L. kat. p. b. 73, pgr. 331, 336, 517/4 i 517/5. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 21 września 1948 r. L.: K. S. I-4-14/48).

Park podworski o powierzchni około 1,5 ha w Zarogowie (gmina Jaksice, powiat Miechów), własność Skarbu Państwa w zarządzie Gminnej Spółdzielni Związku Samopomocy Chłopskiej w Jaksicach. Objęty ochroną park znajduje się na terenie resztówki oznaczonej: nr Rep. z 137. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 23 października 1948 r. L. K. S. I-4-31/47).

---

[1]) Por. „Chrońmy przyrodę ojczystą" r. III, 1947, nr 5/6, Urzędowy Biuletyn Informacyjny nr 3, str. 6.

Park, pałac i oranżeria w Zbylitowskiej Górze (gmina Zbylitowska Góra, powiat Tarnów), własność Skarbu Państwa użytkowana przez Państwowy Dom Dziecka w Zbylitowskiej Górze pod zarządem Kuratorium Okręgu Szkolnego w Krakowie. Zarządzenie ochronne obejmuje obie budowle wraz z parkiem w granicach objętych Lwh. tab. 142 przy Sądzie Okręgowym w Tarnowie, p. bud. L. kat 23 (pałac), p. bud. L. kat. 25 (oranżeria) i p. gr. L. kat. 3 (park). (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 26 października 1948 r. L.: K. S. I-3-23/48).

W województwie poznańskim:

Park podworski oraz 25 lip[1]) rosnących na dziedzińcu przed pałacem w Czerniejewie (gmina Czerniejewo, powiat Gniezno), własność Skarbu Państwa użytkowana przez Wydział Domów Dziecka Kuratorium Okręgu Szkolnego w Poznaniu. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego z 14 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/27/48, numer rejestru województwa poznańskiego: A 20).

Park podworski w Dziembowie (gmina Dziembowo, powiat Chodzież), pozostający w zarządzie Związku Samopomocy Chłopskiej w Kaczorach. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 14 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/15/48, numer rejestru: A 23).

Park podworski w majątku Jabłonnie (gmina Jabłonna, powiat Leszno), własność Okręgowego Zarządu Nieruchomości Ziemskich w Poznaniu w zarządzie Administracji majątku „Jabłonna". (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 14 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/28/48, numer rejestru: A 19).

Park podworski w Luboni (gmina Lubonia, powiat Leszno), własność Okręgowego Zarządu Nieruchomości Ziemskich w Poznaniu w zarządzie Administracji majątku „Lubonia". (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 14 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/26/48, numer rejestru: A 21).

Park podworski w miejscowości „Nietuszkowo" (gmina Ujście, powiat Chodzież), w zarządzie Ośrodka Kultury Rolnej w Nietuszkowie. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 12 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/22/48, numer rejestru: A 25).

Park podworski w miejscowości „Oporowo" (powiat Leszno), własność Okręgowego Zarządu Nieruchomości Ziemskich w Poznaniu w zarządzie Administracji majątku „Oporowo". Objęty ochroną obszar oznaczony jest liczbą parceli kat. 5, nr mapy hip. 3, 5, 3 m 221/55. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 12 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/29/48, numer rejestru: A 18).

Park podworski w Owińskach (powiat Poznań), własność Wojewódzkiego Komitetu Opieki Społecznej w Poznaniu, w zarządzie Administracji majątku „Owińska". (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 14 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/25/48, numer rejestru: A 22).

---

[1]) Por. str. 10.

W województwie rzeszowskim:

Park podworski w Chmielowie (gmina Chmielów, powiat Tarnobrzeg), własność Skarbu Państwa użytkowana przez Państwową Cegielnię w Chmielowie. Orzeczenie ochronne dotyczy parcel gruntowych nr 13 i 17, wchodzących w skład ciała hipotecznego l. w. h. 385 gm. kat. Chmielów. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Rzeszowskiego z 4 września 1948 r. L.: K. S. III. B. 5-21/48, numer rejestru województwa rzeszowskiego: 8).

Park podworski o powierzchni 8,5950 ha w Dzikowie (gmina Dzików, powiat Tarnobrzeg), własność Urzędu Wojewódzkiego Rzeszowskiego, Działu Rolnictwa i Reform Rolnych, Wydziału Oświaty Rolniczej, użytkowana przez Państwowe Liceum Rolnicze w Dzikowie. Orzeczenie ochronne dotyczy parceli gruntowej nr 1 wchodzącej w skład ciała hipotecznego l. w. h. 303 oraz parc. gr. 91/2 ciała hipot. l. w. h. 125 majętności tabularnej Dzików. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 17 września 1948 r. L.: K. S. III. B. 5-35-48, numer rejestru: 11 [Przyroda]).

Park podworski o powierzchni 2,8860 ha w Grębowie (gmina Grębów, powiat Tarnobrzeg) własność Zarządu Okręgowego Nieruchomości Ziemskich w Lublinie użytkowana przez Centralny Zarząd Przemysłu Hutniczego w Katowicach. Orzeczenie ochronne dotyczy parc. gr. Nr 6314 gm. kat. Grębów, wchodzącej w skład ciała hipotecznego l. w. h. 625. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 2 września 1948 r. L.: K. S. III. B. 5-20-48, numer rejestru: 7).

Park zamkowy o powierzchni 20 ha w Krasiczynie (gmina Krasiczyn, powiat Przemyśl) obejmujący parcele gruntowe: 1, 2, 18/1, 19, 20, 21, 22, 23, 103, 105, parcele budowlane: 1, 2, 11, 70, 76, 173, drogi: 971, 974, 920, zawiadywany przez Starostwo Powiatowe Przemyskie, Referat Rolnictwa i Reform Rolnych w Przemyślu. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 1 września 1948 r. L.: K. S. III. B. 5-30-48, numer rejestru: 4).

Poordynacki park włoski, pochodzący z końca XVIII w., znajdujący się koło Rafinerii Państwowego Monopolu Spirytusowego w Łańcucie, własność Zakładów Przemysłowych P. M. S. w Łańcucie. Orzeczenie ochronne rozciąga się na zajęte pod park parcele budowlane nr 12, 13, 14, 15, 16/1, 16/2, 23/5, 23/6, 23/7, 156, 716, 717/2 oraz parcele gruntowe nr 23/7, 24, 25, 26, 32, 36, 37/1, 37/2, 37/3, 38, 39, 41/1, 42, 43, 44, 720, 744/1, 744/2, 30, które wchodzą w skład majętności tabularnej l. w. h. 202 (tabuli obwodowej) Rzeszów. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 1 września 1948 r. L.: K. S. III. B. 5-18-48, numer rejestru: 5).

Park podworski w Słocinie (gmina Słocina, powiat Rzeszów), własność Urzędu Wojewódzkiego Rzeszowskiego, Działu Rolnictwa i Reform Rolnych, Wydziału Oświaty Rolniczej w Rzeszowie, dzierżawiony przez Związek Samopomocy Chłopskiej. Orzeczenie ochronne obejmuje parcelę gruntową nr 349 wchodzącą w skład ciała hipotecznego l. w. h. 33. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 12 października 1948 r. L.: K. S. III. B. 5-7-48, numer rejestru: 13).

Park podworski o obszarze 1,70 ha w Zbydniowie (gmina Zbydniów, powiat Tarnobrzeg), własność Skarbu Państwa, — użytkowany jako ośrodek szko-

leniowy Przysposobienia Rolniczo-Wojskowego w Zbydniowie. Orzeczenie ochronne obejmuje parcelę gruntową nr 129, wchodzącą w skład ciała hipotecznego l. w. h. 157. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 1 września 1948, L.: K. S. III. B. 5-19/48, numer rejestru: 6).

W województwie śląsko-dąbrowskim:

Park o powierzchni 5 ha w Cieszanowicach (gmina Kamienniki, powiat Grodków), własność Państwowego Urzędu Nieruchomości Ziemskich w Opolu. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Śląsko-Dąbrowskiego z 9 września 1948 r. L.: Kult/MOZ/IV/1168/R43/48, numer rejestru województwa katowickiego: R 43).

Park o powierzchni 5 ha w Rysiewicach (gmina Otmuchów-Wieś, powiat Grodków), własność Państwowego Urzędu Nieruchomości Ziemskich w Opolu. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 9 września 1948 r. L.: Kult/MOZ/IV/1169/R44/48, numer rejestru: R 44).

Niszczenie zabytkowych parków

Starosta powiatowy w Gorlicach pismem z dnia 14 kwietnia rb. L. K. S.-8/3/48 zawiadomił Państwową Radę Ochrony Przyrody, że w zabytkowym parku w Ropie w powiecie gorlickim dokonano bezprawnego wycięcia drzewa (jaworu). — Przeciwko sprawcy, Wojciechowi Ciule, wdrożono dochodzenia karne.

Głazy narzutowe

W myśl zarządzeń wydanych na podstawie rozporządzenia Prezydenta R. P. o opiece nad zabytkami uznane zostały za zabytki następujące głazy narzutowe.

W województwie poznańskim:

Głaz narzutowy „Zaczarowana Karoca" na skrzyżowaniu dróg Szamocin—Antoniny i Atanazyn—Kozaczyn (powiat Chodzież), własność gromady „Atanazyn". (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego z 21 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/16/48, numer rejestru zabytków województwa poznańskiego: R 2).

Głaz narzutowy „Zaklęta Karczma" w gromadzie Ofelij (gmina Nowa Wieś, powiat Chodzież), własność Leona Krumrey. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego z 21 października 1948 r. L.: K. S. Z. I-2a/17/48, numer rejestru: R 1).

Otoczenie zabytków sztuki

W myśl zarządzenia wydanego na podstawie rozporządzenia Prezydenta R. P. o opiece nad zabytkami została uznana za podlegającą ochronie:

Kamienna figura przydrożna św. Antoniego w Wadowie (gmina Ruszcza, powiat Kraków), własność Gminnej Spółdzielni Związku Samopomocy Chłop-

skiej w Ruszczy z siedzibą w Dojazdowie. Figura ta, pochodząca z r. 1780, jest cennym przykładem regionalnej plastyki późnobarokowej polskiej. Orzeczenie ochronne obejmuje figurę wraz z sędziwymi lipami rosnącymi w jej otoczeniu na parceli l. w. h. L. kat. 1 Wadów. (Pismo Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego z 20 sierpnia 1948 r. L.: K. S. I-3-56/47).

ORGANIZACJA OCHRONY PRZYRODY

Komitet Ochrony Przyrody w Krakowie

Ustąpienie delegata w województwie kieleckim. — Nauczyciel szkoły podstawowej nr 3 w Jędrzejowie, Karol Osiński, zrzekł się funkcji delegata w powiecie jędrzejowskim.

Zmiany na stanowiskach delegatów w województwie śląsko-dąbrowskim.

Profesor Gimnazjum i Liceum w Oleśnie Śląskim, Aniela Mielczarek, zrzekła się funkcyj delegata w powiecie oleskim z powodu przeniesienia się do Opola.

Na powiat strzelecki mianowany został delegatem p. Aleksander Uleniecki; adres: Strzelce Opolskie, ul. Blokowa 4.

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, Ariańska 1 — Telefon Nr 560-50
Cena zeszytu 20 Zł.

Druk W. L. Anczyc i Spółka w Krakowie 1150 M-48068